

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 17. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 73/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kredītiestāžu likuma 139.³ panta 1. punkta pirmo un otro teikumu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no 2019. gada 2. septembra.

2. Apstrīdētās normas noteic:

“Pēc šā likuma 139.² pantā paredzēto kreditoru prasījumu pilnīgas apmierināšanas atlikušie naudas līdzekļi tiek sadalīti kreditoru prasījumu apmierināšanai šādās kārtās:

1) pārējie likumīgie kreditoru prasījumi (pamatsumma kopā ar procentiem), arī to kreditoru prasījumi, kuri kreditora statusu ieguvuši pēc maksātnespējas lietas ierosināšanas vai tiesas nolēmuma par likvidāciju pieņemšanas, ja tie saskaņā ar šo likumu nav pielīdzināmi šā likuma 139.² pantā paredzētajiem kreditoru prasījumiem. Atliktie nodokļu maksājumi pēc maksājumu veikšanas šā likuma 139.² pantā paredzētajiem kreditoru prasījumiem, atlikušie fizisko

personu noguldījumi un darba algu parādi, kā arī citi no darba tiesiskajām attiecībām izrietoši maksājumi tiek pielīdzināti šīs kārtas prasījumiem. [..]”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs bija Latvijā reģistrētas kredītiestādes darbinieks. Ar pirmās instances tiesas [datums] spriedumu minētā kredītiestāde pasludināta par maksātnespējīgu. Maksātnespējīgās kredītiestādes maksātnespējas procesa administrators [datums] izbeidzis darba līgumu ar Pieteikuma iesniedzēju. Tomēr atlaišanas pabalsts, kā arī atlīdzība par visu periodu, par kuru Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, neesot izmaksāta. Saskaņā ar apstrīdētajām normām maksātnespējas procesā Pieteikuma iesniedzēja prasījums par neizmaksāto atlaišanas pabalstu un atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, iespējams, pilnā apmērā tiks apmierināts tikai pēc Kredītiestāžu likuma 139.² pantā paredzēto kreditoru prasījumu pilnīgas apmierināšanas. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas, kas regulē kārtību un apmēru, kādā apmierināmi maksātnespējīgās kredītiestādes darbinieku prasījumi, aizskar viņam Satversmes 91. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs cēla tiesā prasību pret maksātnespējīgo [..] par atlaišanas pabalsta un neizmantotā atvaļinājuma kompensācijas piedziņu. Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas [datums] spriedumu un Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas [datums] spriedumu Pieteikuma iesniedzēja prasība noraidīta. Senāta Civillietu departamenta tiesnešu kolēģija, izvērtējot Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzību, [datums] nolēma atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: “Konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums] – dienas, kad pieņemts un stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmums atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 16. aprīlī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Pieteikuma iesniedzējs, pamatojot apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, norāda, ka Kredītiestāžu likuma normas pieļauj atšķirīgu attieksmi pret kredītiestāžu darbiniekiem, atkarībā no tā, vai kredītiestādei ierosināts likvidācijas vai maksātnespējas process. Kā iespējamo šādas atšķirīgās attieksmes leģitīmo mērķi Pieteikuma iesniedzējs norāda citu personu – kredītiestādes kreditoru – tiesību aizsardzību. Taču šāds leģitīmais mērķis, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, nav pamatots, jo tieši no kredītiestādes darbiniekiem esot atkarīgs tas, cik efektīvi maksātnespējas process norisināsies.

Pamatojot apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētās normas paredz atšķirīgu attieksmi; 3) vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Pamatojot apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 12. punktu*).

Lai noteiktu, vai un kuras personu grupas atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast galveno šīs grupas vienojošo pazīmi (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 10. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-36-01 11. punktu*). Divas situācijas nekad nav pilnīgi identiskas. Tādēļ salīdzināšanai ir jāizvēlas tāda situācija, kurai ir viens vai vairāki kopīgi elementi ar pārbaudāmo situāciju. Kopējam elementam ir jāapvieno abas situācijas zem viena virsjēdziena (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr. 2006-13-0103 7. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai ir jāizvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka šādas personas neatrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Pieteikumā ir norādīti lietas faktiskie apstākļi, citētas Satversmes tiesas atziņas un tiesību doktrīna, kā arī pausts vispārīgs Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par to, ka apstrīdētās normas ierobežo viņa tiesības uz atlaišanas pabalstu un apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs attiecībā uz apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam nav norādījis juridisko pamatojumu, kādēļ salīdzināmi būtu tieši kredītiestāžu darbinieki kredītiestādes likvidācijas procesa gadījumā un maksātnespējas procesa gadījumā.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 73/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova